

انقلاب اسلامی و اندیشه سیاسی / ۱۵

تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر پیدایش جنبش الحوثی یمن

تألیف

مرتضی بیات

• مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران، ۱۳۹۵

سرشناسه: بیات، مرتضی، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور: تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر پیدایش جنبش الحوثی یمن / تألیف مرتضی بیات.

مشخصات نشر: تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.

فروست: انقلاب اسلامی و اندیشه سیاسی؛ ۱۵.

شابک: 978-964-00-1864-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: جنبش‌های اسلامی -- یمن.

موضوع: شیعیان -- یمن.

موضوع: زنانه -- یمن -- تاریخ.

رצוע: یمن (جمهوری) -- تاریخ -- قرن ۲۰ م.

موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- تأثیر بر کشورهای اسلامی.

رده‌بندی کنگ: ۱۳۹۵ ب ۹ ا ۵ ی / DS ۲۴۷

رده‌بندی دی‌سی: ۶۲/۳

شماره کتابخانه: ۴۳۰۰۲۲۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۰-۱۸۶۴-۴

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران: خیابان جمهوری اسلامی، میدان استقلال، صندوق پستی: ۱۱۳۴۵

تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر پیدایش جنبش الحوثی یمن

© حق چاپ: ۱۳۹۵، مؤسسه انتشارات امیرکبیر

نوبت چاپ: اول

مؤلف: مرتضی بیات

طراح جلد: محمدرضا نبوی

حروف متن: میترا ۱۳

چاپ و صحافی: اسپید، تلفن: ۸۸۴۲۷۶۵۶

شمارگان: ۵۰۰

بها: ۱۴۰۰۰ ریال

تلفن مرکز فروش: ۰۲۱-۶۱۲۸

فروش اینترنتی: www.amirkabir.net

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به‌جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول: کلیات پژوهش
۹	 ۱. طرح مسئله
۱۰	 ۲. انگیزه و اهداف پژوهش
۱۰	 ۳. پیشینه و ادبیات پژوهش
۱۴	 ۴. روش تحقیق
۱۴	 ۵. سؤال اصلی
۱۴	 ۶. سؤالات فرعی
۱۴	 ۷. فرضیه اصلی
۱۵	 ۸. تعریف مفاهیم
۱۵	 ۹. سازماندهی پژوهش
۱۷	 فصل دوم: مفاهیم نظری
۱۷	 ۱. دین و سیاست
۲۲	 ۲. مفهوم امامت
۲۴	 ۳. مفهوم حکومت اسلامی
۲۹	 فصل سوم: علل پیدایش جنبش‌های اسلامی معاصر در جهان اسلام
۲۹	 مقدمه
۳۰	 واکنش جهان اسلام به هجمه غرب
۳۰	 دسته‌بندی واکنش مسلمانان به غرب
۳۳	 تأثیر جمهوری اسلامی و روابطش با جنبش‌های اسلامی
۳۵	 انقلاب اسلامی نقطه عطف جنبش‌های اسلامی
۳۶	 مهدویت در جنبش‌های اسلامی معاصر

۳۹	فصل چهارم: زیدیه در یمن
۳۹	مقدمه
۴۰	مفهوم‌شناسی واژه زیدیه
۴۰	تاریخ پیدایش زیدیه
۴۱	مهم‌ترین جنبش‌های زیدیه
۴۲	دولت‌های زیدی و گستره قلمرو آنان
۴۲	زیدیه در یمن
۴۹	فصل پنجم: جبهه مقاومت اسلامی و جنبش الحوثی
۴۹	مقدمه
۵۰	روابط ایران و یمن در بستر تاریخ
۵۲	روابط ایران با جمهوری عربی یمن
۵۴	روابط ایران و یمن در دوران جمهوری انقلاب
۵۶	شکل‌گیری جنبش الحوثی
۶۱	حسین الحوثی و تأسیس حزب "سبأ المؤمن"
۶۲	شیعی بودن و حضور پررنگ مبانی شیعه در آن
۶۸	بازخوانی مواضع حسین الحوثی
۷۵	ابعاد تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر جنبش الحوثی
۸۱	چالش سعودی‌ها با الحوثی‌ها
۸۳	حمله ائتلاف سعودی - غربی علیه الحوثی‌ها
۸۷	فصل ششم: نتیجه‌گیری
۸۸	جنبش الحوثی و اثربخشی از انقلاب اسلامی
۹۳	منابع و مأخذ

مقدمه

انقلاب اسلامی در یکی از مناطق استراتژیک جهان که جزو حوزه نفوذ امریکا و در همسایگی شوروی بود به وقوع پیوست. به عنوان حرکت و تحولی جدید توانست نظام جهانی را که بر مدار خواسته‌های غرب می‌پایید، به چالش مختلف به چالش بکشانند.

بعد مهم دیگری که نام انقلاب اسلامی ایران را در تاریخ ماندگار کرد، تأثیر انقلاب اسلامی بر احیای ارزش‌ها و آگاهی‌های اسلامی بود. در واقع وقوع انقلاب اسلامی این نکته را نمایان کرد که ادیان الهی به‌ویژه دین اسلام با گذشت زمان نه تنها به پایان راه خود نرسیده است، بلکه پیروزی انقلاب اسلامی، سرآغاز جدیدی را پیش روی ملت‌های مسلمان گشود. براساس چنین رویکردی است که انقلاب اسلامی به تبع خود، بیداری و همبستگی اسلامی میان ملت‌های مسلمان را به همراه داشت و آرمان‌ها و اهداف مشترک سبب شد که مسلمانان احساس قدرت و توانمندی بیشتری از خود داشته باشند. از این رو انقلاب اسلامی ایران، مدار کشش و جذاییتی که در شعارها و اهداف داشت در منطقه و نظام بین‌المللی به عنوان پدیده‌ای اثرگذار در جهان مطرح گردید و در حال حاضر نه تنها علاقه‌مندان به انقلاب اسلامی بلکه حتی دشمنان و مخالفین این انقلاب معترفند که پیروزی انقلاب ایران توانست نقطه عطفی در تحولات جهان اسلام شود. انقلاب اسلامی، جدای از تأثیرات شگرفی که در بیداری اسلامی و روشن شدن ملت‌های مسلمان داشت، حتی در میان ادیان دیگر به خصوص جوامع مذهبی غیرمسلمان مانند کلیسای مسیحیت اثرگذار بوده است.

اکنون با گذشت سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد تأثیر و نفوذ اندیشه و تفکر انقلاب اسلامی ایران در میان کشورهای اسلامی و غیراسلامی هستیم و هرازگاهی مردم آزادی‌خواه متأثر از بیداری و تجربه انقلابی ایران، علیه استبداد و ظلم به‌پا می‌خیزند.

در پژوهش حاضر، به مطالعه یکی از حرکت‌های اسلامی متأثر از انقلاب اسلامی، یعنی جنبش الحوثی یمن، خواهیم پرداخت. جنبش الحوثی در یمن متشکل از شیعیان زیدی در منطقه صعه هستند که قدمتی بالای هزار سال دارند. در اواخر قرن سوم هجری یکی از نوادگان امام حسن (ع) به نام یحیی بن حسین از شمال ایران که پایگاه علوی‌ها بود، به همراه تعدادی از یاران ایرانی خود که حدود هفتصد نفر بوده‌اند به منطقه صعه می‌روند؛ البته از قبل، یحیی بن حسین و پدر بزرگشان به این منطقه رفت و آمدهای تبلیغی داشته‌اند و زمینه‌هایی برای دعوت از ایشان وجود داشته است. آن‌ها با کمک قبایل محلی، حکومت زیدی را در آنجا پایه‌گذاری می‌کنند و با وجود ایجاد درگیری با برخی از قبایل ناراضی، در نهایت حکومت زیدیه در این منطقه استقرار می‌یابد.

از قرن سوم هجری تاکنون که تقریباً حدود یازده قرن می‌گذرد، زیدی‌ها در آنجا حضور دارند، متتبعاً در برخی برهه‌ها حکومت‌های قدرتمندی داشته و در برخی مواقع نیز به دلیل عدم همکاری قبایل با ضعف روبرو می‌شوند. بعد از حوادث ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ که در ایران رخ داد، همزمان در یمن نیز جمهوری خواهران پشتی ارتش مصر حکومت زیدیه را ساقط کردند و تا سال ۱۳۵۷ آنان را به انزوا کشاندند. زیدی‌ها در این دوران از صحنه اجتماعی و سیاسی کاملاً حذف شدند اما در حوزه‌های علمیه فعالیت خود را ادامه دادند. با وقوع انقلاب اسلامی در ایران، زیدی‌ها امیدوار شدند که دوباره مذهب زیدیه و تشیع را در یمن زنده کنند و در این جهت پیروزی انقلاب اسلامی تأثیر شگرفی بر روحیه آن‌ها داشت و اولین هیئت خاجی که برای تبریك پیروزی انقلاب اسلامی به ایران آمد از کشور یمن بود. در این راستا بررسی افکار و عقاید رهبران جنبش الحوثی میزان تأثیر انقلاب اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره) را بر این جنبش، مثلاً آشکار می‌کند.